

Przewodniczący

BPKA.WM.006/ /15

Warszawa, 9 grudnia 2015 r.

Panowie

Ryszard Gruda

Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP

oraz

Krzysztof Ozimek

Sekretarz Krajowej Rady Izby Architektów RP

w odpowiedzi na Panów pismo Nr 624/KRIA/2015/w z dnia 20 listopada 2015 r. przedstawiam opinię Komisji, która została wyrażona na podstawie analiz funkcjonujących uregulowań prawnych oraz w oparciu o kilkunastoletnie doświadczenie związane z oceną funkcjonowania edukacji w szkolnictwie wyższym w kraju i zagranicą. Polska Komisja Akredytacyjna realizuje swoją misję głównie poprzez dokonywanie obligatoryjnych ocen programowych i instytucjonalnych oraz formułowanie opinii o wnioskach dotyczących nadawania uprawnień do prowadzenia studiów.

Wszystkie uczelnie w Polsce, prowadzące obecnie kształcenie na kierunku *architektura* lub też (do niedawna) na kierunku *architektura i urbanistyka*, powinny realizować je zgodnie z systemem prawnym funkcjonującym równocześnie w Polsce oraz w Unii Europejskiej. Ze względu na status praktyczny zawodu architekta, związany z uzyskaniem uprawnień do wykonywania zawodu, poddając się notyfikacji związanej z uznawalnością dyplomu architekta przez kraje Unii Europejskiej, podlega więc równocześnie regulacjom krajowym i europejskim w tym zakresie.

Program studiów powinien być przede wszystkim skonstruowany na podstawie standardów kształcenia określonych w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury* oraz musi spełniać wymagania określone w *Dyrektywie 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r.* Winien być również zgodny ze wszystkim innymi regulacjami prawnymi obowiązującymi szkolnictwo wyższe w Polsce, wynikającymi z *ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)*.

Kluczowe są jednak standardy kształcenia dla kierunku *architektura*, mające bezpośrednie odniesienie do *Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005 r.*

Wymagania wstępne zapisane w *Dyrektywie 2005/36/WE*, które stały się podstawą do sformułowania standardów prowadzenia studiów na tym kierunku w Polsce mówią jednoznacznie, że: „*Kształcenie musi odbywać się na poziomie studiów wyższych, których podstawowym przedmiotem jest architektura i których program w równoważnym stopniu*

uwzględnia teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia architekta oraz gwarantuje uzyskanie następującej wiedzy i umiejętności:

- a) umiejętności tworzenia projektów architektonicznych spełniających wymogi zarówno estetyczne, jak i techniczne;
- b) odpowiedniej znajomości historii i teorii architektury oraz sztuk pokrewnych, technologii i nauk humanistycznych;
- c) wiedzy na temat sztuk pięknych w zakresie, w jakim wpływają one na jakość projektu architektonicznego;
- d) odpowiedniej znajomości urbanistyki, planowania oraz umiejętności niezbędnych w procesie planowania;
- e) rozumienia związków zachodzących pomiędzy ludźmi a budynkami oraz pomiędzy budynkami a środowiskiem je otaczającym, oraz potrzeby dostosowania budynków do ludzkich potrzeb i skali;
- f) rozumienia charakteru zawodu architekta oraz jego roli w społeczeństwie, w szczególności w przygotowywaniu koncepcji projektów uwzględniających czynniki społeczne;
- g) rozumienia metod gromadzenia informacji i przygotowywania koncepcji projektu;
- h) rozumienia problemów konstrukcyjnych, budowlanych i inżynierskich związanych z projektowaniem budynków;
- i) odpowiedniej wiedzy w zakresie problemów fizycznych i technologii oraz funkcji budynków, umożliwiającej zapewnienie im wygodnych wnętrz oraz zabezpieczenia przed niekorzystnym działaniem czynników atmosferycznych;
- j) umiejętności koniecznych do projektowania budynków spełniających wymogi użytkowników w zakresie, w jakim umożliwiają to dostępne środki finansowe i przepisy budowlane;
- k) odpowiedniej znajomości gałęzi przemysłu, organizacji, przepisów i procedur niezbędnych dla realizacji projektów budynków oraz integracji planów z ogólnym projektem planistycznym.

Standardy kształcenia dotyczące kierunku *architektura* określają jednoznacznie w swoich wymaganiach ogólnych minimalną liczbę semestrów studiów, godzin i osiągniętych punktów ECTS. Studia pierwszego stopnia trwają nie krócej niż 7 semestrów i liczba godzin zajęć nie powinna być mniejsza niż 2500, a liczba punktów ECTS nie powinna być mniejsza niż 210. Studia drugiego stopnia trwają nie krócej niż 3 semestry i liczba godzin zajęć nie powinna być mniejsza niż 900, a liczba punktów ECTS nie powinna być mniejsza niż 90. W obu przypadkach przynajmniej 50% zajęć powinny stanowić seminaria, ewentualnie ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne lub projektowe.

Kluczowy zapis tych wymagań odnosi się wprost do wspomnianej powyżej *Dyrektywy 2005/36/WE*, stanowiący że „Zajęcia o charakterze praktycznym powinny stanowić co najmniej 50% zajęć określonych w programach nauczania”.

Za zajęcia o charakterze praktycznym, co podlega ścisłej weryfikacji zarówno podczas podejmowania decyzji na etapie wniosku o uruchomienie kierunku, jak i podczas prowadzonych wizytacji programowych, a także procesu notyfikacji uznaje się te, które mają bezpośredni związek z przyszłą realizacją zawodu architekta, to jest projektowaniem architektonicznym (kształtującym umiejętności tworzenia projektów architektonicznych), a także, (adekwatnie do hierarchii ważności ustalonej we wspomnianej *Dyrektywie 2005/36/WE* Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005 r. i standardach kształcenia), związane bezpośrednio z architekturą tj. urbanistyczne, planistyczne, konserwatorskie itd. Podstawowym przedmiotem nauczania powinna być jednak zawsze architektura. Znalazło to swoje konsekwencje również w zmianie dotychczas funkcjonującej w szkolnictwie wyższym w Polsce nazwy kierunku z *architektura i urbanistyka* na *architektura*, gdyż tej właśnie

nazwy dotyczą standardy i wspomniana dyrektywa¹. Uznać to należy za warunek *sine qua non*, z uwagi na wyraźnie praktyczny status tego kierunku studiów, który ma przygotować absolwentów do pełnienia ważnej funkcji zawodowej, w tym w szczególności do pełnienia odpowiedzialnych, samodzielnych funkcji technicznych w architekturze, w służbie wyższej użyteczności publicznej, nie bez powodu ujmowanych w jednej grupie z kierunkami lekarskimi. To określać się zdaje stopień odpowiedzialności za efekty pracy tych absolwentów oraz ich rangę. Architektura lokowana jest bardzo wysoko.

Standardy kształcenia architektury sformułowane w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: weterynarii i architektury* precyzują jednoznacznie, jakie treści muszą zawierać wszystkie programy studiów realizowanych przez uczelnie w Polsce, zarówno pod względem treści podstawowych i kierunkowych, ich wymiaru godzinowego, jak i wymaganej punktacji ECTS oraz efektów, które poprzez treści programowe powinien osiągnąć absolwent tego kierunku w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Istotnym aspektem jest również spełnienie zapisów Krajowych Ram Kwalifikacji i jako że jest to kierunek kończący się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera i magistra inżyniera – zgodnie z zapisami wspomnianego *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* – realizowany przez Uczelnię program kształcenia, powinien uwzględnić pełny zakres efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich.

Ponadto zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, przewidziane w programie studiów dla kierunku o profilu praktycznym, powinny być prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej; w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie określonych czynności praktycznych przez studentów oraz przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć.

Istotnym aspektem podbudowującym charakter praktyczny kierunku są również praktyki zawodowe, w szczególności projektowe, związane z projektowaniem architektonicznym, które również podlegają regulacjom ww. rozporządzenia.

Reasumując należy stwierdzić, iż biorąc pod uwagę, że żaden kierunek studiów z dyscyplin należących do dziedziny *nauk technicznych* lub *dziedziny sztuki*, jako najbardziej zbliżonych merytorycznie do dyscypliny *architektura*, nie jest realizowany w oparciu o wymagania standardów kształcenia oraz wymagania dodatkowe wynikające z *ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i stosownych rozporządzeń*, jedynym kierunkiem odpowiednim do kierunku *architektura*, jest funkcjonujący dotychczas kierunek *architektura i urbanistyka*.

W odpowiedzi zaś na dalszą część pytania, wnioskując logicznie z przywołanych wyżej wymagań, należy jednoznacznie stwierdzić, że kierunku pokrewnego do architektury/architektury i urbanistyki, spełniającego ww. wymagania prawne, w szczególności pod względem spełnienia ustawowych standardów kształcenia oraz wynikających z nich wymagań programowych i zachowania wysokiej jakości kształcenia - nie ma. Potwierdza to również stanowisko Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które w piśmie z dnia 12 sierpnia 2014r. (DSW. ZNU. 622.2.2014.BS.1) skierowane do uczelni prowadzących nauczanie na kierunku studiów *architektura / architektura urbanistyka*, stwierdziło, że w związku z wejściem w życie *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków*

¹ Stanowisko Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wyrażone w piśmie z dnia 12 sierpnia 2014r. (DSW. ZNU. 622.2.2014.BS.1)

studiów: weterynarii i architektury jedynie absolwenci studiów na kierunku *architektura* mogą uzyskać tytuł zawodowy inżyniera architekta lub magistra inżyniera architekta.

Nie wyklucza to i nie przesądza w przyszłości istnienia innych kierunków, które mogą być pokrewne dla architektury. Powinny one jednak – by mogłyby być za takie uznane – spełnić wymagania przedstawione w opinii.

2 *powodzeniem*

POLSKA KOMISJA AKREDYTACYJNA
PRZEWODNICZĄCY
M. Rocki
dr hab. Marek Rocki

Załącznik:

Stanowisko Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 sierpnia 2014 r.